

Dr. Alapy Győző: A balesetkártalanítási alap megállapítása az ifjúmunkásoknál.

Több ízben rámutattam már,* hogy a balesetet szenvedettek járadéka nagysága sokkal inkább függ a balesetet szenvedett keresetétől, mint a munkaképesség-csökkenés százalékos értékelésétől, és azt hiszem, ezt a megállapítást senki sem vonja kétségbe.

Az is köztudomású tény, hogy az 1907: XIX. t.-c. 78. §-a utolsó bekezdése értelmében a balesetet szenvedett tanoncok kártalanításánál alapul vehető összeg (évi 300 korona) oly csekély, hogy az ennek alapján az illető egyén *egész életére* megállapított kártalanítás, – amely a teljes munkaképesség elvesztése esetén sem haladhat túl évi 180, vagyis havi 15 koronát! – egyáltalán nem is közelítheti meg azon kárt, amelyet a tanonc a baleset folytán beállott munkaképességvesztéséig által egész életén át szenved.

Ha ezen tényekkel tisztában vagyunk, akkor – véleményem szerint – a munkásbiztosítás minden tényezőjének elsőrangú feladata és kötelessége, hogy egyrészt a törvény 78. §-a első bekezdését a legliberálisabban – az alkalmazott javára mindent, amit csak lehet, beszámítva – kezelje, másrészt pedig, hogy a 78. §. fentemlített utolsó bekezdése speciális rendelkezését csak a legnagyobb megszorítással, vagyis ott vegye figyelembe, ahol a beszámítható javadalmazás megállapítására más mód egyáltalán nincs, mint a törvény ezen – leginkább kifogásolható, de parancsoló – rendelkezésének alkalmazása.

Annál inkább meglepő tehát a m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal bírói tanácsának egyik legutóbbi ítélete, amelyben egy, a balesetet hét héttel megelőzőleg felszabadult alkalmazott kártalanítása megállapításánál nem a hét heti kereset számítja át 52 hétre hanem a hét héten belül fizetés ellenében munkában töltött 42 munkanapra a tényleges kereset, a 300 munkanap többi részére, 258 napra az 1907: XIX. 78. §-a utolsó bekezdése figyelembevételével napi 1 koronát vesz alapul, s így a járadékot félannyi munkakeresmény alapján (700-al szemben 352 korona) az addig élvezett járadék félösszegében állapítja meg.

Meglepő ez az ítéleti megállapítás és egyúttal ki kell jelentenem, hogy a 78. §. ily alkalmazásra nemcsak liberálisnak nem mondható, de véleményem szerint ellenkezik az a törvény rendelkezéseivel ép úgy, mint annak szellemével.

Ha a 78. §. első és utolsó bekezdése rendelkezéseit szembeállítjuk, kitűnik, 1. hogy az első bekezdés rendelkezése azokra vonatkozik, akik *a baleset időpontjában* mint munkások vannak alkalmazva, míg az utolsó bekezdés azokra, akik *a baleset időpontjában* inasok, gyakornokok, be nem fejezett kiképzésű egyének; 2. hogy az első bekezdésben körülírt módon számítandó ki azok keresete, akik a baleset időpontjában „keresnek”, az utolsó bekezdés szerint veendő 300 kor. munkakeresmény „évi javadalmazás” gyanánt azoknál, kik épen be nem fejezett kiképzésük folyománnyaként „fizetést, vagy bért egyáltalán nem, vagy csak a szokásosnál csekélyebbet kapnak”.

Nyilvánvaló tehát, hogy a 78. §. utolsó bekezdése nem vonatkozik azokra, akik a baleset időpontjában nem inasok stb., úgyszintén azokra az inasokra sem, akik napi 1 koronánál nagyobb összeget keresnek; és

* L. *Nemzeti Munka* 1910. 4. száma: *A baleseti járadékok úgyszintén Az anyagi balesetkártalanítási jog módosítása* (19.10.) önálló munkámat. \

az is világos, hogy az. utolsó bekezdés nem a tanoncok „napi keresetét”, mint az inaskodásban eltöltött napokra bepótlendő értéket, hanem a tanulásuk folytán csekélyebb, vagy semmi fizetést sem élvező egyének „évi javadalmazását” mint speciális kártalanítási alapot határozza meg. Ebből folyik, hogy a 78. §. utolsó bekezdése nem alkalmazható a már elszabadultakra, még úgy sem, mint ahogy az ítélet alkalmazza és pedig azért nem, mert a felszabadulással a tanonc kiképzése befejezést nyervén, ha felszabadulása után munkába áll, önálló keresethez jut, s mint kereső munkást mindazon jogok megilletik őt, amelyek a 78. §. első bekezdése alapján minden fizetéssel alkalmazottat megilletnek.

Megilleti őt e számítási mód joga annál is inkább, mert ha a bírói tanács ítéletében megnyilvánult állásfoglalás kerülne alkalmazásba, ezzel egyenesen *büntetéssel sújtanék* a felszabadulása utáni első esztendőben balesetet szenvedett alkalmazott azért, mert *tanult* és magát mesterségre kiképezte. Ugyanis, ha két egyén, – kik közül az egyik tanoncidéjét töltötte épen el, s magát szakmájában kiképezte, a másik pedig soha semmiféle mesterséget sem tanult, s még biztosításra kötelezett üzembem nem is dolgozott, – ugyanoly fizetéssel valamely biztosításra kötelezett üzembem ugyanazon napon alkalmazást nyer, és alkalmaztatásuk első napjaiban mindkettő balesetet szenved, akkor – a hivatkozott ítélet szerint – a *tanult* szakképzett munkás kártalanítása alapjául szolgáló javadalmazás *kisebb!* (esetleg csak félannyi, sőt annál is kisebb) lesz, mint a nem képzett munkásé. S ugyan miért? azért, mert előbb tanonc volt, tehát néki arra az időre csak napi 1 koronát vesznek alapul. Nem eléggé szájalomraméltó, ha valaki tanulása alatt szenved balesetet s kap ily csekély kártalanítást, hát még akkor is érezze – egy télies esztendőn át – hogy tanonckodott, ha már felszabadult?!

Ez a felfogás nem felel meg a törvény szellemének, mert a törvény nem akart büntetni a tanuláért, hanem – igaz, hogy szűkmarkú, de mégis – egy minimumot akart kártalanítási alap gyanánt biztosítani azoknak, akiket tanulásuk idején látogat meg a balsors. Nincs joga tehát a gyakorlatnak sem, a törvény határozott rendelkezése ellenére a magukat kiképző munkásokat, felszabadulásuktól számított *még egy esztendőn át* a 78. § utolsó bekezdése rendelkezései alá vonni.

Hangsúlyozom: a törvény határozott rendelkezése ellenére, mert – et nunc venio ad fortissimum – a 78. §. első bekezdése második mondata utolsó része eként rendelkezik: „... olyképen azonban, hogy az így megállapítandó évi javadalmazás az ugyanabban, vagy szomszédos üzembem és ugyanabban az időben *hasonló munkát* végzett alkalmazott *szokásos évi átlagos keresetét elérje*”.

Tisztelettel kérdem, hogy a törvény ezen határozott rendelkezése ellenére lehet-e a *hasonló munkát végző* 7 héttel, vagy akár csak pár nappal ezelőtt és az 53 héttel ezelőtt felszabadult alkalmazott javadalmazását *különböző* összegben megállapítani? Meg vagyok róla győződve, hogy nem!

És épen ezen meggyőződésemből folyik azon véleményem is, hogy a biztosítás és kártalanítás lebonyolítására hivatott tényezők akkor járnak el helyesen és törvényesen, ha ezután is figyelmen kívül hagyják a felszabadult alkalmazottak kártalanítási megállapításánál a tanoncminimumot, – és a bírói tanács is módot fog találni adandó alkalommal – arra, hogy a törvény szellemének és rendelkezésének megfelelő gyakorlat elfoagdsát határozottan kifejezésre juttassa.